

NVP Position Paper 'Nationale Investeringsinstelling'

30-01-2026

NVP

De Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen (NVP), opgericht in 1984, is de branchevereniging voor investeringsmaatschappijen actief in Nederland. Ze vertegenwoordigt meer dan 90% van het beschikbare private risicokapitaal, zoals private equity en venture capital. De NVP onderhoudt al meer dan 40 jaar een nauwe relatie met de overheid. In deze notitie lichten we graag onze visie toe op de mogelijke oprichting van een Nationale Investeringsinstelling (NII).

Waarom nu? De discussie over een NII

Sinds de publicatie van de zogeheten brief van Kremers (maart 2025) is de politieke belangstelling voor een NII sterk toegenomen. Vrijwel alle partijen erkennen de potentiële meerwaarde van een NII. Ook het rapport Wennink onderstreept dit.

Hoewel er breed politiek draagvlak lijkt, lopen de meningen uiteen over de precieze vormgeving. Dit ziet zowel op de omvang, het mandaat, het instrumentarium als de organisatie. Sommige partijen spreken van een investeringsbank, anderen van een investeringsinstelling.

Een NII kan, onder de juiste randvoorwaarden, het verschil maken

De NVP is voorstander van de komst van een NII; een NII kan bijdragen aan het vergroten van de schaalbaarheid en het versterken van de concurrentiepositie van Nederland. De NVP beoogt met dit position paper meer nuance te brengen in het debat, en de stem van private investeerders – met name die in start- en scale-ups, en het innovatieve MKB – nadrukkelijk te laten meewegen. We zien een aantal belangrijke voorwaarden om van een NII een langdurig succes te maken.

Belangrijke voorwaarden voor succes

De NVP roept beleidsmakers op om een eventuele nieuwe investeringsinstelling in te richten op basis van de volgende ontwerpprincipes:

1. Complementair aan de markt, geen verdringing

De NII moet private investeringen aanjagen en niet concurreren met de markt. Instrumenten als co-investeringsmechanismen, garantie- of borgstellingsfaciliteiten en fonds-in-fondsconstructies zijn effectief en creëren een hefboom op private financieringen, mits heldere

Kernpunten

- De NVP is van mening dat er een grote behoefte is aan additioneel kapitaal voor innovatieve bedrijven en dat aan specifieke randvoorwaarden moet worden voldaan om hiertoe meer privaat kapitaal te mobiliseren. Dit sluit aan bij de analyse van Wennink.
- Een sterke NII kan hierbij een grote rol vervullen. Cruciaal is dat de NII aanvullend opereert aan de markt; daarom is het belangrijk dat de financiers, zoals investeringsfondsen, actief betrokken worden. De NVP benoemt een aantal concrete ontwerpprincipes voor governance, marktbetrokkenheid en scope, waarmee de NII een lange-termijnsucces kan worden.
- De NII moet een heldere afgebakende scope hebben en op afstand van de politiek opereren. Het is belangrijk daarbij onderscheid te maken tussen de verschillende financieringsvraagstukken (startups en scale-ups, transities en schalen innovatief MKB). Ieder vraagstuk kent namelijk andere financieringsknelpunten en vraagt een andere rol van de overheid.

voorwaarden gelden zoals “privaat leidt” en een minimum aan private inleg, zodat publieke investeringen de markt niet verstoren.

2. Bouw voort op bewezen regelingen en organisaties

Nederland beschikt al over een volwassen investeringsinstrumentarium, onder meer via de ROM's, RVO en Invest-NL. Bundeling en opschaling van bestaande structuren, met behoud van bewezen governance, is effectiever dan het opzetten van iets geheel nieuws en draagt bij aan het verminderen van de versnippering in het Nederlandse financieringslandschap. Europese inbedding en aansluiting bij EIB/EIF is hierbij ook essentieel.

Voorbeeld: Bpifrance is succesvol ontstaan door het bundelen van bestaande instellingen en programma's.

3. Institutionaliseer samenwerking met de sector

Structurele publiek-private samenwerking is essentieel voor effectiviteit. Borg daarom betrokkenheid van private investeerders bij strategie, uitvoering en evaluatie door een investeringsraad in te stellen bestaande uit investeringsmaatschappijen. De expertise van marktpartijen zorgt voor tijdige signalering van marktontwikkelingen, marktfalen en uitvoeringsproblemen. Institutionaliseren van deze betrokkenheid borgt structurele samenwerking met de sector. **Voorbeeld:** Bpifrance en British Business Bank werken intensief samen met private fondsmanagers en sectororganisaties. Dit vergroot de effectiviteit en relevantie.

4. Zorgvuldige governance en inrichting van interventies bij marktfalen

Om marktfalen te adresseren is afstemming tussen publieke doelen en private prikkels essentieel. Als de belangen van overheid en marktpartijen “aligned” zijn, kan privaat kapitaal worden gemobiliseerd zonder dat risico's eenzijdig bij de overheid terechtkomen. Dat vraagt scheiding tussen publieke opdracht en markttuitvoering, onafhankelijke besluitvorming en goede checks & balances. **Voorbeeld:** de Seed-regeling verlaagt het investeringsrisico in innovatieve start-ups door publieke en private middelen te combineren, zonder de investeringsbeslissing over te nemen. Private investeerders blijven leidend, dragen risico en leveren expertise. Zo maken publieke middelen investeringen mogelijk die anders niet zouden plaatsvinden.

5. Mogelijkheid tot directe investeringen in fondsen

Rechtstreekse bedrijfsinvesteringen vanuit de overheid bieden hooguit een incidentele oplossing. Bij structureel marktfalen is fondsfinanciering effectiever: de NII moet daarom als cornerstone belegger kunnen optreden in venture capital- en thematische fondsen, om andere beleggers over te halen mee te doen (dus bij zogenoemde first closings).

Voorbeeld: Bpifrance investeert jaarlijks miljarden als cornerstone belegger in fondsen, met bewezen impact op ecosysteemontwikkeling.

6. Transparantie en open calls

Toepassing van open, objectieve call- en

selectieprocedures zorgt voor een gelijk speelveld voor innovatieve sectoren waarvan het ontstaan nog niet voorzien of op waarde geschat was en geeft game changers vertrouwen en toegang tot kapitaal, waardoor zij zich in Nederland kunnen vestigen.

7. Meetbare impact en monitoring

Effectiviteit moet enerzijds aantoonbaar zijn via KPI's en benchmarks, bijvoorbeeld op basis van impactrapportages. Anderzijds dient de NII ook aanspreekbaar te zijn op indirecte indicatoren zoals een gezond privaat financieringsecosysteem. Dit vergroot geloofwaardigheid en transparantie en biedt aanknopingspunten voor continue verbetering.

8. Zorg voor consistent en voorspelbaar beleid

Consistentie vergt dat de NII op afstand van de politiek en onafhankelijk opereert, bij voorkeur revolverend. Wettelijke mandaten en langjarige begrotingsafspraken borgen dit. **Voorbeeld:** KfW beschikt sinds 1948 over een robuuste wettelijke basis. Het Nationaal Groeifonds is een begrotingsfonds en bleek daarmee gevoeliger voor politieke korte termijn druk.

Als de NII wordt ingericht langs deze 8 principes, kan zij een effectieve aanvulling vormen op het bestaande financieringslandschap en bijdragen aan schaal, innovatie en strategische autonomie. Zonder deze randvoorwaarden bestaat het risico op marktverdringing, overlap, en beperkte effectiviteit.

Scope van dit position paper

Deze notitie richt zich uitsluitend op de rol van een NII binnen de markt voor risicokapitaal voor innovatieve bedrijven. Daarom spreken we ook niet over een investeringsbank maar over een investeringsinstelling. Financieringsvraagstukken rond infrastructuur, woningbouw, industriebeleid of defensie (single-use) vallen buiten onze scope. Het is cruciaal om in de beleidsdiscussie onderscheid te houden tussen deze domeinen.

Tot slot

De NVP ondersteunt het idee van een NII, mits deze marktversterkend en professioneel wordt ingericht. Een goed vormgegeven NII kan de toegang tot risicokapitaal vergroten, innovatie versnellen en bijdragen aan duurzame economische groei.

De NVP staat open voor verdere dialoog met de overheid en andere stakeholders over de inrichting, governance en positionering van een eventuele NII – in het belang van ondernemerschap, innovatie en het lange-termijn concurrentievermogen van Nederland.

Voorbeeld 1 Scale-ups in de dieptechsector

Wat gaat goed: Nederland beschikt over sterke kennisinstellingen en een hoogwaardig dieptech-ecosysteem, met wereldklasse onderzoek in onder meer fotonica, quantum en halfgeleiders. Nederlandse ondernemers weten deze kennis succesvol te vertalen naar schaalbare toepassingen en trekken in vroege fases risicokapitaal aan van gespecialiseerde VC-fondsen.

Wat kan beter: In de scale-up fase ontstaan structurele financieringsknelpunten. Kapitaalbehoeften zijn groot en terugverdientijden lang. Nederlandse private venture capital fondsen zijn vaak te klein om deze fase te financieren, waardoor ondernemingen afhankelijk zijn van buitenlands kapitaal. Dit vergroot het risico dat technologie en bedrijvigheid Nederland verlaten.

Rol van een NII: Een NII kan hier additioneel optreden door als cornerstone-investeerder in gespecialiseerde dieptechfondsen te investeren en die groter en sterker te maken. Daarmee wordt privaat kapitaal gemobiliseerd zonder marktverdringing, wordt de hele financieringsketen sterker en blijft strategische technologie in Nederland verankerd.

Voorbeeld 2 Innovatieve MKB-bedrijven in de zonne-energiesector

Wat gaat goed: Nederlandse innovatieve MKB-bedrijven leveren hoogwaardige technologie aan de zonne-energiesector en vervullen een sleutelrol in internationale waardenketens. Nederlandse MKB-bedrijven zijn niet zelden wereldwijd marktleider in niche-segmenten en groeien op basis van technologische voorsprong, exportkracht en ondernemerschap. In vroege groeifases is vaak voldoende toegang tot venture capital en bankfinanciering.

Wat kan beter: Bij verdere opschaling lopen deze bedrijven tegen beperkingen aan. Investerings in productiefaciliteiten, internationalisering en nieuwe technologieën vragen meer kapitaal dan banken willen verstrekken, terwijl private equity vaak pas later instapt. Bovendien zorgen geopolitieke spanningen en internationale concurrentie voor extra onzekerheid.

Rol van een NII: Een NII kan dit gat dichten door groeifinanciering te faciliteren via co-investeringen, garanties of fonds-in-fondsconstructies gericht op innovatief MKB, zodat private equity wel kan investeren. Zo wordt schaalvergroting versneld, blijven strategische bedrijven in Nederland en wordt de energietransitie versterkt.